

Vuoden lyhin päivä

On taas se aika vuodesta, kun päivä alkaa pidentyä. Vanhan sananparren mukaan päivä on jouluna jo kukonaskeleen verran pidempi, tapaninpäivänä tamman laukan ja niin edelleen. Kevät tulee yhtä varmasti kuin ennenkin, vaikka kunnollista talvea ei kaikkialla Suomessa ole vielä edes nähty. Jospa ne pakkaset ehtivät eteläänkin ennen hiihtolomia. Tämä on ainakin monen pääkaupunkiseudulla asuvan toive.

Ympärillä vallitsevasta pimeydestä huolimatta tämän blogikirjoituksen aiheena on aurinko. Tähän aikaan vuodesta pohjoisella pallonpuoliskolla auringon säteily on pienimmillään. Säteilyä tulee, vaikka aurinko ei nousisi lainkaan. Inarissa Saamelaisalueen Koulutuskeskuksen katolla oleva aurinkopaneelijärjestelmä tuottaa sähköä ympäri vuoden, vaikka aurinkoa ei näy moneen kuukauteen. Lukemat ovat pieniä, mutta eivät sentään aivan olemattomia. Esimerkiksi viime vuoden joulukuun neljällä kilowattitunnilla saunoisi kerran sähkösaunassa, paistaisi 30 leipää leipäkoneella tai keittäisi 40 täyttä kannullista suodatinkahvia.

Viime aikoina energiayhtiöt ovat aktivoituneet myymään aurinkosähköpaneeleita kuluttajille. Miltei jokainen keskikokoinen tai iso sähköverkkoyhtiö on lanseerannut omat aurinkosähköpakettinsa. Miksi ihmeessä? Eivätkö sähkökauppiat sahaa omaa oksaansa myydessään kuluttajille laitteita, joilla he voivat tuottaa itselleen ilmaista sähköä?

Eivät toki. Sähköverkkoyhtiöt ovat tässäkin asiassa kaukaa viisaita. Ensimmäisenä kirkastuu verkkoyhtiön imago. On trendikästä edistää uusiutuvan energian tuotantoa, varsinkin kun sen voi tehdä kuluttajan kustannuksella. Toiseksi aurinkosähkön tuotantohuippu osuu yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon kannalta otolliseen aikaan. Yhdistelmävoimalaitosten hyötysuhde on kesällä huonoimmillaan, eli polttoainetta kuluu runsaasti suhteessa tuotettuun energiaan. Kun sähköntuotannon tarve vähenee aurinkosähkön lisääntymisen myötä, isoja voimalaitoksia voidaan kesäksi sammuttaa ja jäljellä olevia ajaa paremmalla hyötysuhteella. Kolmanneksi verkkoyhtiö voi lykätä sähköverkon vahvistamista, kun aurinkosähkö leikkaa kesäajan sähkönsiirtohuippuja pois. Aurinkosähkön pientuotannon lisääntyminen tuottaa siis lopulta euroja suoraan energiayhtiön omaan laariin.

Kaikkialla maailmassa ei vielä ymmärretä aurinkosähkön päälle. Tekniikka & Talous-lehti kirjoitti muutama päivä sitten pienestä amerikkalaisesta Woodlandin alle tuhannen asukkaan pikkukaupungista, jossa asukkaat olivat tyrmänneet aurinkovoimalan rakentamisen valtatie West Main Streetin varteen. Perustelut olivat kuin suoraan Simpsonit-animaatiosarjan jaksosta. Kaupunginvaltuuston kokouksessa paikallinen "Homer Simpson" väitti aurinkovoimalan pelottavan lapsia. Lisäksi se imisi kaiken auringon säteilemän energian itseensä. Muille ei jäisi kuin rippeet. Asukkaat olivat myös huolissaan aurinkopaneelien vaikutuksista kasvien yhteyttämiseen. Asukkaiden mielestä paneelien lähellä olevat kasvit kuolisivat, koska ne eivät saisi riittävästi auringonvaloa.

Asukkaat pelkäisivät myös oman terveytensä puolesta. Kukaan ei kuulemma voi väittää, etteivätkö paneelit aiheuttaisi syöpää. No niinpä justiinsa. Asiaa ei varmaan ole tutkittu, koska ei ole tarvinnut. Samalla logiikalla voisi väittää taskussa lojuvan avainnipun aiheuttavan mystisiä sairauksia. Ei voi tietää etteikö niin voisi olla, koska asiaa ei ole tutkittu. Asukkaita ei sen sijaan tunnu lainkaan huolettavan fossiilisten polttoaineiden käytön aiheuttama ympäristön saastuminen. Woodlandin kaupunki sijaitsee USA:n Itärannikolla alueella, jossa lämpötila ei koskaan laske pakkasen puolelle ja auringonvaloa riittää ympäri vuoden. Aurinkoenergia olisi paras mahdollinen tapa tuottaa asukkaiden tarvitsema sähkö. Pienen energiavaraston avulla sähköä riittäisi ympäri vuorokauden. Valitettavasti ennakkoluulot jyräsivät tällä kertaa maalaisjärjen.

Toivottavasti vastaava tilanne ei toistu Suomessa, tai jos toistuukin niin järki kuitenkin lopulta voittaa. Tästä tulikin mieleeni hyvä joululahjavinkki. Jos et ole vielä hankkinut perheen lukutoukalle tai itsellesi joululahjaa, suosittelen hankkimaan René Descartesin Järjen käyttöohjeet-kirjan. Iäkäs mutta edelleen varsin ajankohtainen teos löytyy ainakin useista verkkokaupoista. Nopeat saattavat ehtiä saada teoksen pukinkonttiin.

Vähitellen tästä on itsenikin väentädyttävä joululahjaostoksille, vaikka inhoankin tungoksessa asiointia. Oma vikani kun olen taas jättänyt lahjojen hankinnan viime tippaan. Ennen joulua on saatettava loppuun toinenkin projekti, nimittäin henkilökohtaisen verkkolevyn siivous. Hyvän matkaa toistakymmentä vuotta kestäneen Senaatti-uran aikana H-asemalle on kertynyt melkoinen määrä digitaalista työhistoriaa, vaikka levyä on välillä urakalla putsattukin. Digitaalisen tiedon tuhoaminen on ärsyttävän helppoa. Valitset vain tiedoston ja naps – sinne meni. Osa tavarasta joutaakin jo päästä bittien taivaaseen, mutta pelkään poistavani jotakin jota joululomalta palattuani jään kaipaamaan. Se riski on kuitenkin nyt otettava.

Näissä mietteissä toivotan kaikille rauhallista joulunaikaa ja hyvää uutta vuotta 2016!

Oulussa 18.12.2015, Esa Halmetoja